

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C100 – CUL12**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 28 januari 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over subsidies voor componisten	3
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de UiTdatabank en mogelijke samenwerking met Nederland	9
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de culturele hoofdsteden in Europa 2010	15

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene**Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over subsidies voor componisten**

De voorzitter: Collega's, ik heb de voorzitter van het Vlaams Parlement gewezen op het feit dat het gisteren 65 jaar geleden is dat Auschwitz bevrijd werd. Elk parlement in West-Europa houdt dan een minuut stilte. Wij hebben dat niet gedaan. Ik vond dat spijtig, temeer omdat die herdenking is uitgegroeid tot de werelddag waarop aandacht wordt gevraagd voor wat toen is gebeurd. We zullen het vandaag goedmaken met poëzie.

Collega's, ik nodig de heer Caron uit om de aftrap te geven. Misschien heeft hij zelf een gedicht geschreven.

De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, collega's, aan huisvljijt zal ik me vandaag niet bezondigen. Ik heb een paar gedichten geselecteerd. Ik wil eerst een tekst voorlezen van Willie Verhegghe, die voornamelijk bekend is voor zijn gedichten over de koers. Daar wil ik het vandaag niet over hebben. Tien jaar geleden heeft hij de dichtbundel 'Ode to Owen/Ode aan Owen' geschreven. Wilfred Owen was een oorlogsdichter van de Eerste Wereldoorlog. Hij is gesneuveld aan het front in 1918. Hij wordt ook bezongen in het boek van Tom Lanoye en fotograaf Michiel Hendryckx, dat werd uitgegeven naar aanleiding van een of andere activiteit onder de Menenpoort in Ieper. Het is een befaamd boek.

Het is dus geen gedicht van Wilfred Owen, wel over en voor hem. Het heet, hoe kan het ook anders, 'De grote waanzin'.

DE GROTE WAANZIN

Wat is oorlog anders dan de grote waanzin,
dan bloed dat warme vlekken maakt
op gras en grond, dan treuren om de doden
die door koningen en keizers met één pennentrek
de boeken der geschiedenis zijn ingeduwld.
Zo ook dit veel te korte leven van een dichter
die met woorden warmte aan de wereld geeft
maar met zweet en vrieskou wordt beboet,
met ratten die zijn nachten wakker knagen,
met modder die zijn schrijfhand heeft gewurgd.
Tegen verlies en gruwel en vergeten
dit kleine standbeeld dat met woorden
van verwarmde steen wordt opgebouwd
voor hem die met zijn makkers in de strijd
gevallen is en als een duif de dood ontvlucht.

Collega's, ik ga nu over tot mijn vraag om uitleg. De studie van het Muziekcentrum, namelijk 'Er zit muziek in subsidies', is opmerkelijk en interessant. Voorzitter, in de hoorzitting over muziek zal het wellicht ook nog aan bod komen. Het boekje is goed gemaakt. Vooral de

problematiek van componisten is zeer opvallend. De studie geeft een tienjarig overzicht van de componistenbeurzen, het aantal beurzen, de gemiddelde bedragen enzovoort.

Wat opvalt, is dat in 1999 bij de Vlaamse Gemeenschap 122 compositieopdrachten waren aangevraagd. Een klein jaar later steeg dat aantal tot 163, en daalde dan weer naar 118. De aanvragen vertonen een vrij normaal patroon. Het aantal toegekende, gesubsidieerde opdrachten in 1999 bedroeg 83, steeg tot 124 en daalde dan naar 57. Dat is ongeveer de helft van tien jaar geleden. Daarenboven daalde het gemiddelde bedrag per compositie van 2628 euro naar 1643 euro. Nog opvallend is dat het aantal verschillende componisten voor wie een aanvraag werd ingediend van 55 ging tot 80, en dan weer daalde tot 45. Het toegekende bedrag evolueerde van 218.000 euro in 1999 tot 207.000 euro in 2005 en amper 93.650 euro in 2008. Dat is maar 40 percent van het bedrag van 10 jaar geleden. Het cijfer in 2008 was ook in alle opzichten het laagste in dat decennium. Het bedrag voor de compositieopdrachten zelf bedraagt amper 0,3 percent van de volledige muzieksubsidies. Ze kregen minder dan 2000 euro per compositieopdracht.

In de studie staan nog allerlei andere beschouwingen over de componisten en waaruit ze hun inkomsten halen. Wat echter opvalt, is dat het cijfer daalt. Vooral de toekenning van de subsidie daalt. Ook bij de aanvragen is er een knik, met eerst een stijging en dan een daling. Het componeren van hedendaagse muziek is toch een van de sleutelementen in een gezonde, evoluerende muziekcultuur, die deels ook de vernieuwing stimuleert. Dat gaat dan over de hedendaagse muziek. Ze moet de vernieuwing vertegenwoordigen en de toekomst wijzigen van de muziek.

Peter Vandeweerdts heeft daar in Knack een stukje over geschreven. Hij schrijft: “Is deze steun dan zo belangrijk? Immers, hedendaagse muziek is bij het grote publiek niet zo geliefd, ze is vaak te hermetisch, vergt meestal meer achtergrondkennis. We hebben een paar goede festivals, maar in vergelijking met de klassieke muziek en de popmuziek stelt dat numeriek weinig voor. Zelf ben ik betrokken bij een festival en bij een organisatie die compositieopdrachten geeft.”

De vraag is hoe we daarmee moeten omgaan. Moeten we het afschaffen? Hoe belangrijk vinden we dat voor Vlaanderen? Is een vergelijking met wetenschap al dan niet terecht? Het gaat inderdaad niet over populaire muziek. Wetenschap is ook niet altijd even populair. Hoe fundamenteel is wetenschappelijk onderzoek? Hoe fundamenteel is artistiek muzikaal onderzoek? Komt daar metertijd geen rijke oogst aan composities uit tevoorschijn? Is het niet de bron van artistieke vernieuwing zonder dewelke de kunst op lange termijn doodbloedt?

We kunnen ook zeggen dat er zonder vernieuwing geen canon bestaat. Vandaag zijn er heel wat gevierde klassieke componisten uit het IJzeren Repertoire die in hun jaren ook niet altijd even populair en geliefd waren. Vaak komt de waardering voor dat nieuwe werk pas later.

Indien er alleen maar herhaald zou worden, zouden we reproductie krijgen en geen vernieuwing en artistieke bevruchting.

Tussen het compositorische koren zit wellicht ook heel wat kaf. In de hedendaagse kunst is het echter heel moeilijk om het kaf van het koren te scheiden. De keuze waar je in investeert, moet iets breder zijn dan de latere oogst. Men moet immers kansen geven aan artiesten en nagaan of het jonge koren al dan niet tot wasdom komt.

Ik kom nog even terug op de cijfers. Er is een dip, zowel in het aantal aanvragen als in het aantal toegekende subsidies. En het is al zo'n delicaat vak. Vlaanderen is een van de weinige plaatsen waar we wel een heel levendige cultuur hebben, maar waar componisten helaas niet van het componeren kunnen leven. In veel buurlanden is dat wel het geval. Toch maken ook een aantal jonge componisten als Brewaeys en Michiels vandaag enige furore. Ze zouden daar eigenlijk ook hun boterham mee mogen verdienen, zoals ook auteurs in de letteren dat

doen. Ook wie vandaag gedichten schrijft, bereikt daarmee niet altijd het grote publiek en haalt daar geen massale oplages mee.

Minister, bent u zich bewust van de problematiek? Hoe kunt u de dalende trend van aanvragen verklaren? Hoe kunt u de daling van de gemiddelde subsidie per opdracht verklaren?

Is die algemene daling te verklaren door een te lage – dus neerwaartse – kwaliteit die wordt weerspiegeld in de beslissingen, of is de beoordelingscommissie strenger beginnen oordelen? Is het niet zinvol om via gericht onderzoek na te gaan hoe die fluctuatie te verklaren is? Is er een dalend aantal componisten in Vlaanderen? Wat zijn de mogelijke oorzaken daarvan?

Welke houding neemt u aan ten opzichte van de noodzaak om voldoende middelen te investeren in hedendaagse composities? Bent u overtuigd van de artistieke noodzaak daarvan? Zult u eventueel stappen zetten?

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Ik zou graag een kort gedicht voorlezen. De heer Caron heeft het over de Grote Oorlog gehad. De voorzitter had het over Auschwitz.

Er zijn ook auteurs die beide oorlogen hebben omspannen omwille van hun leeftijd, maar ook omdat zij erbij betrokken waren. Een van die dichters is Gottfried Benn. Hij behoort tot de top drie van de Duitse literatuur, toch wanneer het gedichten betreft: Brecht, Celan en Benn. Het eigenaardige is dat er van Benn bijna nooit iets is vertaald.

Benn was een expressionist. Met het vertalen van een gedicht verliest men altijd een beetje van de subtiliteit van het gedicht. Met de expressionistische gedichten lukt dat beter. Het is jammer dat Benn in het Nederlandstalig taalgebied behalve het dagboek dat over hem is gepubliceerd bij de Arbeiderspers een twintigtal jaar geleden, zo onbekend is. Dat is een eigenaardige zaak.

Benn is geboren in 1886. Hij was arts, meer bepaald dermatoloog. Hij was aanwezig bij de fusillade van Edith Cavell in Brussel.

U zult aan het gedicht voelen wat die Grote Oorlog bij heel wat kunstenaars heeft teweeggebracht. Intussen komt er al een andere oorlog dichterbij en voelt Benn zich aangetrokken door het nationaalsocialisme. Als de literaire elite in 1933 nagenoeg unaniem het vaderland verlaat, is Benn zowat de enige die overblijft. En het is Gottfried Benn, op dat moment 50 jaar, die de jonge Klaus Mann van antwoord probeert te dienen met betrekking tot diens afwijzen van het nationaalsocialisme. Het heeft Gottfried Benn allemaal niet veel opgeleverd, want twee jaar later werd hij door het nationaalsocialisme ook ontmaskerd omwille van zijn ontaarde kunst en ging hij voor de rest nog 10 jaar in ‘innere Emigration’.

Ik kom nu tot het punt van de subsidies. Na de oorlog – Gottfried Benn leefde tot 1956 – heeft men ontdekt dat zijn werk van een dusdanige orde is dat men hem de Goetheprijs wou geven. Ik ben de precieze zin kwijt, maar hij noemt daarin alle bevolkingsgroepen en ideologische groepen op die hem voor alles en nog wat hebben uitgekreten: nadat ik door de nazi's ben uitgekreten voor dit, nadat ik door de katholieken ben uitgekreten voor dat, door de protestanten voor dit, door de socialisten voor dat, door de Amerikanen voor dat... Nu heb ik er stilaan genoeg van, ik wil ook geen prijs meer hebben.

KLEINE ASTER

Een verzopen bierbezorger werd op de tafel gehesen.

Iemand had hem een donkerlichtlila aster

tussen de tanden geklemd.

Toen ik vanuit de borstkas
onder de huis
met een lang mes
tong en gehemelte uitsneed,
moet ik haar aangestoten hebben, want ze gleed
in de aangrenzende hersenen.
Ik bedde haar in zijn borstholte
tussen de houtwol
toen hij werd dichtgeregen.
Drink je dronken in je vaas!
Rust zacht,
kleine aster!

Collega's, ik heb een kleine aanvulling bij wat de heer Caron heeft gezegd. Benn weigerde dus subsidies, maar had die op het einde van zijn leven ook niet meer nodig. Hij is tot zijn laatste dagen arts gebleven. Dat inkomen had hij nodig. Mijnheer Caron, uw vraagstelling is zeer fructueus, maar er is iets wat mij wat stoort in het geheel. Ik heb ook het artikel in Knack gelezen en het boekje eens grondig doorgenomen. Ik neem dat die cijfers allemaal kloppen.

U legt echter een te groot lineair verband. Mocht er een tekort zijn aan moderne klassieke muziek en mochten er op dit ogenblik minder componisten zijn, dan zou dat te wijten zijn aan subsidies. We hebben het nu over muziek, maar het kan ook over gedichten, boeken enzovoort gaan. Ik heb wat moeite met de idee dat subsidies automatisch zouden kunnen leiden tot meer producties en zaken die ons op de wereldkaart zouden kunnen zetten. Niets is minder waar. Veel mensen zijn tijdens hun leven trouwens dikwijls totaal miskend. Denken we maar aan Schopenhauer, van wie 40 exemplaren van zijn 'Die Welt als Wille und Vorstellung' door de papiermolen zijn gedraaid omdat er geen lezers waren. Gelukkig had hij zelf nog een exemplaar, en dat heeft ons nu bereikt in de twintigste eeuw. Zo is het ook gegaan met Nietzsche. Hij werd pas erkend toen hij weliswaar nog bij leven was, maar niet meer bij welzijn.

Ik wil maar zeggen dat het om meer draait dan alleen maar subsidies. Is er ook niet meer een talentenjacht nodig in die wereld? We hebben het momenteel over Opel. Er is een theorie over internationale economie die zegt dat je altijd heel voorzichtig moet zijn met protectionisme. Je kunt dat altijd maar doen om twee of drie redenen. Een van die redenen is de volgende. Je kunt een beginnende industrie – of in dit geval een beginnende auteur en dergelijke meer – beschermen en subsidiëren, maar als ze eenmaal wortel heeft geschoten, moet je haar met rust laten. Ik had daar graag een reactie op gekregen van de minister.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, ik heb een gedicht meegebracht van Antjie Krog. Zij heeft een boek geschreven, getiteld 'Liederen van de blauwkraanvogel'. Dat zijn eigenlijk gedichten die gebaseerd zijn op verhalen van de Bosjesmannen. Zij is in Zuid-Afrika gaan luisteren naar de eeuwenoude verhalen en heeft die vertaald in gedichten.

Daarnet werd gezegd dat je, wanneer je een gedicht vertaalt, altijd iets verliest, maar het voordeel van het Afrikaans is net dat je bij een vertaling nog heel sterk die link hebt met de oorspronkelijke taal. Het gedicht dat ik heb meegebracht heeft als titel 'Gebed voor de nieuwe maan'. Ik zal het voorlezen in de Nederlandse vertaling.

GEBED VOOR DE NIEUWE MAAN

O nieuwe maan daarboven
neem mijn gezicht en verruil het met het jouwe daarboven
houd mijn gezicht daarboven
en alles wat mij overstuur maakt
en geef me jouw gezicht
dat altijd als nieuw terugkomt
nadat je bent gestorven
want de vreugde daarboven
is vanhier af altijd zichtbaar
omdat jij nieuw bent

Mijnheer Caron, op uw vraag of ik de problematiek ken, zou ik heel kort 'ja' kunnen antwoorden, maar dat zal ik niet doen. U weet dat de subsidies voor creatieopdrachten worden gegeven aan personen of organisaties die aan een componist de opdracht geven om een werk af te leveren of te schrijven, waarna het werk opnieuw door dezelfde opdrachtgever wordt gepresenteerd.

Zoals u terecht opmerkt, werden er in 2008 slechts 45 compositieopdrachten gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Dat was goed voor een totaalbedrag van 93.650 euro. Dat is inderdaad een sterke daling ten opzichte van de vorige jaren, zowel voor het aantal projecten als voor het bedrag, maar uiteraard zijn die voor een stuk aan elkaar gelinkt. We kunnen niet spreken van een constant dalende trend, want als we de verschillende jaren bekijken, dan zien we een soort golvende evolutie, waarbij het totale subsidiebedrag voor compositieopdrachten vanaf 2003 sterk is toegenomen tot en met 2005, om vanaf dan weer te dalen, met een dieptepunt in 2008.

U vraagt wat we daaruit kunnen afleiden. Dit bewijst volgens mij enkel dat het toekennen van subsidies voor compositieopdrachten het resultaat is van een heel complex samenspel van het aantal aanvragen, de kwaliteit van de aanvragen, de categorieën waarin de composities vallen, de adviezen van de commissie en de beschikbare budgetten. Bovendien speelt ook de periode waarin de aanvraag ingediend wordt een rol, want aanvragen die in het najaar werden ingediend, worden pas het jaar nadien goedgekeurd en in de begroting ingeschreven. Het is duidelijk dat al deze factoren, over de jaren heen, voor schommelingen hebben gezorgd.

U vraagt of het een signaal is, of het betekent dat het beleid niet langer ondersteunt. U verwijst naar 2008, maar ik was toen niet verantwoordelijk voor het beleid. Maar goed, ik denk ook niet dat we hieruit kunnen besluiten dat het beleid de bedoeling heeft om de subsidiëring af te schaffen. Het beschikbare budget dat in het Kunstendecreet wordt voorzien voor subsidies, staat, zoals alle budgetten, onder druk. Ik vind het bijzonder waardevol om te blijven investeren in dit soort subsidies en ook in die compositieopdrachten. Het is zeker niet een beleidskeuze van mij om ze af te schaffen of terug te schroeven, integendeel.

Er werden ook veel vragen gesteld over waar we naartoe willen met de sector, of we er nog in willen investeren, hoe we er een boost aan kunnen geven. Ik vind dit heel terechte vragen. Ik weet dat u hoorzittingen in het parlement plant over de hele muzieksector, een soort rondetafel. Dit moet daarin worden opgenomen, het is essentieel. Het muziekcentrum heeft er ook al onderzoek naar gedaan en wil het ook voortzetten, heel specifiek ten aanzien van de componisten. Ik raad u aan om die kans te nemen. Ik heb in ieder geval niet de intentie om de subsidies terug te schroeven of om er niet meer in te investeren.

Ik denk dat de cijfers van 2008 misschien het resultaat zijn van een samenloop van omstandigheden, of een keuze die werd gemaakt in het beleid, maar u mag er zeker niet uit afleiden dat ik vanuit mijn beleid nu de keuze zou maken om de subsidies af te schaffen.

Mijnheer Arckens, u hebt heel belangrijke opmerkingen gemaakt, waar ik deels achter sta. Ik ben het me u eens dat we jonge artiesten ten volle moeten ondersteunen via heel specifieke ontwikkelingsbeurzen die ontwikkelingsgericht zijn, die over een aantal jaren een traject uittekenen voor een artiest, want heel kortlopende projecten of beurzen zijn geen goede zaak. Het moet echt wel de bedoeling zijn om ook op langere termijn een carrière te kunnen uittekenen en ook een doorstart te kunnen krijgen als kunstenaar.

De projectsubsidies voor kunstenaars betreffen heel specifieke projecten. We moeten ze los zien van een ontwikkelingsgerichte beurs. Die wil die twee uit elkaar houden. Ik wil de projectsubsidies zeker behouden. Ik heb al gezegd dat we daarvoor in meer geld moeten voorzien. Ik heb de intentie om te groeien tot 10 percent, nu is het maar 3 percent. We moeten er zeker verder in investeren, want het is op die manier dat we vernieuwend kunnen werken. Voor mij zijn het twee verschillende dingen.

Er was nog een specifieke vraag over de creatieopdracht. Het gaat enkel om de creatie van nieuw werk, juist om die vernieuwing te stimuleren, maar dat is hier al aan bod gekomen.

Het is dus niet mijn intentie om af te bouwen, maar ik stel voor dat dit ten volle wordt meegenomen naar de hoorzittingen, mijnheer Caron.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik heb geprobeerd om te vermijden om u de keuze om iets niet te doen, toe te delen, meer zelfs, ik dicht het zelfs uw voorganger niet toe dat hij een koerswijziging zou hebben gedaan. Ik ben veeleer bekommerd omdat de dalende tendens wel eens een structurele tendens zou kunnen zijn, die niets met het beleid te maken heeft, maar alles met het intrinsieke muzikleven in Vlaanderen. Als daar een probleem zou zijn, dan moeten we oppassen. U deelt de bekommernis, en daar ben ik blij om. Ik kan u dit inderdaad niet toedichten, ook uw voorgangers niet. Het is een maatschappelijk fenomeen waar we aandacht voor moeten hebben. We moeten er blijvend in investeren.

Mijnheer Arckens, ik zou heel blij zijn als componisten heel veel geld zouden kunnen verdienen in de samenleving zonder dat ze subsidies moeten krijgen. Dat zou ik fantastisch vinden. Topauteurs in de letteren kunnen dat. Ze hebben voldoende omzet. Maar in de hedendaagse muziek is dat een bijzonder moeilijke aangelegenheid. Als je dat kwetsbare gegeven van hedendaagse muziek niet stimuleert, zal het doodbloeden. Subsidies zijn noodzakelijk. Luc Brewaeys heeft over de Cultuurprijzen een niet zo positief standpunt ingenomen. Dat zegt iets over de sfeer bij sommige componisten.

Minister, ik ben blij dat u mijn bekommernis deelt. Voorzitter, als het kan, zullen we dit aanbrengen op de rondetafel en bij de hoorzitting over muziek. Ik hoop dat er een extra stimulans komt, dat hoeft niet financieel te zijn. Het gaat over de permanente artistieke vernieuwing van de Vlaamse kunst. Dat is essentieel.

Minister Joke Schauvliege: De componist kun je niet afzonderlijk zien. Je moet nadenken over het geheel van de muziek en de crisis die men doormaakt, sommige genres dan toch. We moeten globaal bekijken hoe we er in Vlaanderen mee omgaan.

De heer Erik Arckens: Mijnheer Caron, u doet mij een beetje onrecht aan. Ik heb niet gezegd dat subsidies als dusdanig negatief zouden zijn. De minister heeft mijn woorden beter begrepen. U gaat me toch niet horen zeggen dat de nieuwe golf in het theater, de podiumkunsten en de dans een kwestie is van subsidies. Er groeit iets. En plotseling heeft dat de wind van voren en komen er allerlei dingen bij kijken. Dat wordt gesubsidieerd. Maar als je van bij de beginfase dingen subsidieert, kom je bij wat bepaalde collega's tamelijk brutaal hebben omschreven als volgt: subsidies zijn als opium voor de elite. Te verstaan in de zin dat

subsidies kunnen helpen, maar verslavend werken. Er is geen directe band tussen betere producties en meer subsidies.

De heer Bart Caron: Het gaat over wat je als samenleving en als politiek, de minister en het parlement, aan cultuuruitingen waardeert. Als je die belangrijk vindt voor de samenleving, ga je kijken wat door de samenleving gefinancierd kan worden en wat niet. Als overheid kom je financieel tussen voor die dingen die niet kunnen overleven zonder overheidsmiddelen. Dat is een heel simplistische, maar correcte redenering als het gaat over subsidies. Dat is nog iets anders dan beleid.

Ik vergelijk met de beeldende kunst. De ontwikkelingsbeurzen die zijn toegekend aan beeldende kunstenaars zijn er in de vroege fase van hun carrière om te kunnen groeien. Op de dag dat ze gevraagd worden om te exposeren in het Tate Modern is dat beursverhaal vanuit Vlaanderen al lang gedaan. Dat is een logische doorstroming, die echter heel moeilijk realiseerbaar is in de klassieke muziek. Iemand als Dirk Brossé kan wellicht van opdrachten overleven. Maar hij zit op een snijvlak van klassiek, musical en wat populairdere klassiek. Maar dat is het dan ook. Alle andere componisten die ik ken, combineren het met een andere voltijdse job. Als je dat wilt laten groeien tot een zeker kwaliteitsniveau, moet je daar, als je dat maatschappelijk zinvol vindt, een beetje in investeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de UiTdatabank en mogelijke samenwerking met Nederland

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, ik duik ook even in de poëzie. Ik heb iets gezocht dat over veel grenzen gaat, van ruimte en tijd, leven en dood, vrede en oorlog, talen en culturen, eigen beleving en overlevering. Ik heb een gedicht gekozen van Herman de Coninck, die een zeer belangrijk oeuvre heeft bijgedragen aan de Nederlandstalige poëzie.

Ik heb twee herinneringen aan hem. Toen ik in Sint-Niklaas schepen van Cultuur was in de periode 1995-2000 heeft hij een tentoonstelling van tekeningen en schilderijen van Hugo Claus ingeleid. Dat was merkwaardig. Op het ogenblik dat het nieuws van zijn overlijden bekend werd gemaakt op 22 mei 1997, zat ik in een file tussen Dendermonde en Gent. Dat heeft me aangegrepen.

Ik heb een vertaling gekozen van een oorlogsdichter. Edmund Blunden is geboren in 1896. Hij was amper achttien jaar toen de oorlog uitbrak. Hij kwam uit het graafschap Kent en stapte rechtstreeks van de middelbare school naar het wervingsbureau. U weet dat de dienstplicht in het Verenigd Koninkrijk pas in 1916 werd ingevoerd. In Duitsland, Frankrijk en België maar ook in het Verenigd Koninkrijk waren de euforie en het patriottisme zo groot dat jonge snotneuzen zich in groten getale meldden. Edmund Blunden was er een van.

Blunden was zeer verstandig. Hij was vooral gefascineerd door de klassieken: Griekse en Romeinse auteurs. In zijn mooie Kent liet hij zich inspireren door de natuur en alles wat daarmee te maken heeft: fauna, flora, de rivieren, de seizoenen, enzovoort. Heel merkwaardig, vanuit Vlaamse hoek bekeken, was dat hij als oorlogsdichter die het pelotonsdagboek bijhield heel wat gedichten heeft geschreven die nog altijd lokaliseerbaar zijn in de Westhoek: “Concert Party at Busseboom”, over een cabaretavond in Busseboom; “Vlamertinghe: Passing the Chateau” waarin Ieper voorkomt; “The Zonnebeke Road”.

Ik koos voor het gedicht “Trench Raid near Hooge”, dat teruggaat op indrukken opgedaan in januari 1917, dus precies 93 jaar geleden. Blunden beschrijft een dageraad. Het is niet zomaar een dageraad. Het gedicht maakt duidelijk hoe twee dageraden elkaar hebben doorkruist.

Hooge ligt langs de Menin Road. We kennen allemaal de Meense Poort, het monument met de namen van de vermisten. Hier verlieten de Britse troepen Ieper door wat toen nog de Antwerpse Poort heette. Het werd pas na de oorlog The Menin Gate. Zij wisten niet of zij ooit door die poort zouden terugkeren. Voor velen was dat een eenrichtingsticket. Als je nu naar Bellewaerde opklimt, kom je langs Hooge Château, een kasteel-restaurant-hotel. Daar zijn een aantal bunkers. Er waren toen ook een wijkschooltje en een wijkkapelletje. Nu is daar een klein, particulier, zeer mooi en zeer interessant oorlogsmuseum. Piet Chielens van het museum In Flanders Fields heeft nog voor het museum in 1998 is tot stand gekomen het initiatief genomen om een literaire route door de Westhoek uit te stippelen. Hij heeft toen Herman de Coninck gevraagd om het gedicht van Edmund Blunden te vertalen of te hertalen op zijn manier.

LOOPGRAVENSLAG BIJ HOOGE

De rozenvingerige dageraad lag zich nog af te vragen

Welke belichting nodig was om het wijd-open zwijgen

Van dit land, deze zwijnenstallen, dit godverlaten *hier*

Waarin alle ogen te kijken lagen achter een vizier,

Weer eens in welk beeld te krijgen,

Toen uit het zwart ineens andere roze vingers

Allemaal naar hetzelfde doelwit wezen, die daar en deze

En deze, baf, baf, en andere vingers volgden, identieke,

Waarna het zwart rood opspoot, en ofschoon de dood

Geen antwoord gaf, kwamen er alvast replieken

Op hetzelfde neer: op een stukje bodem, een voorschoot groot,

Waar een valse donder zichzelf leek uit te vinden.

Oost en west deden valse dageraden, waaiers van vuur en zij,

Open en weer dicht. Plagiaten van bliksems sloegen uit alle gaten

Die de westenwinden hadden opengelaten.

Wie had staan kijken, had in de loopgraaf die met zijn tien

Man het centrum van dit alles was, ogen kunnen zien

Die later nooit meer zouden weten wat ze zagen.

Het laatste appel. “Wij? Waarom wij weer?”

De laatste keer dat ze dat zouden vragen,

Toen eindelijk het echte ochtendgloren

Zich door deze diepvrieskou wou kraken

Durfde het de nieuwe molshopen van de dood

Bijna niet aan te raken. Het was bijna te horen

Hoe de vingers van de dageraad leken te strelen

Over de voorhoofden van een man of zes-zeven

Wier ogen het daaronder niet meer kon schelen
Of dit nu hemel was dan wel de hel, laat staan
Het leven. En welke hand voor hun geboorte
Of na hun dood het licht had aan- of uitgedaan.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, ik viel daarnet uit de lucht. Ik zei al grappend dat ik geen toepasselijk gedicht had. Ik had de mail van de secretaris niet gezien, meer zelfs, ik denk dat hij mij niet het bericht heeft toegestuurd waarin staat dat van ons een gedicht wordt verwacht. Nu is de vraag of ik nu moet onderdoen of niet. Ik heb geen gedicht bij, want ik wist het niet. Ik zou het risico kunnen nemen om iets uit het hoofd te declameren. Ofwel ga ik verschrikkelijk af, ofwel maak ik een goede indruk.

Er zijn hier al veel dichters uit het Engelse taalgebied genoemd, maar er was waarschijnlijk nog niets in het Engels. We moeten dus terug naar Shakespeare, de dichter aller dichters. Hij heeft een sonnet geschreven waarvan het nummer mij ontsnapt. Het gaat, zoals alle gedichten, over de liefde. Shakespeare heeft het over de vergankelijkheid van de schoonheid en hij ziet een oplossing om die vergankelijkheid tegen te gaan door de schoonheid in het gedicht vast te leggen.

Ik neem het risico. Dit kan nog altijd geschrapt worden uit de Handelingen. Voorzitter, wie is verslaggever?

De voorzitter: Hij zit naast u.

De heer Wilfried Vandaele:

SHALL I COMPARE THEE TO A SUMMER'S DAY?

Thou art more lovely and more temperate:
Rough winds do shake the darling buds of May,
And summer's lease hath all too short a date:
Sometime too hot the eye of heaven shines,
And often is his gold complexion dimmed,
And every fair from fair sometime declines,
By chance, or nature's changing course untrimmed:
But thy eternal summer shall not fade,
Nor lose possession of that fair thou ow'st,
Nor shall death brag thou wander'st in his shade,
When in eternal lines to time thou grow'st,
So long as men can breathe, or eyes can see,
So long lives this, and this gives life to thee.

(Applaus)

Voorzitter, minister, mijn vraag gaat over de UiTdatabank en mogelijke samenwerking met Nederland. CultuurNet Vlaanderen stelde onlangs een vernieuwde versie voor van de

UiTdatabank. Minister, u was daar, want u hebt de dame die het 350.000e evenement heeft ingevoerd in de bloemetjes gezet. Ruim 6000 organisaties en instellingen brengen hun activiteiten in deze databank in. Daardoor ontstaat een actueel overzicht van het cultuur- en vrijetijdsaanbod in Vlaanderen. Ik beschouw dat als een zeer waardevol instrument, zeker voor wie een activiteit wil meepikken. Men kan daar alles op terugvinden. Als ik het goed heb, hebben in 2009 toch 2 miljoen bezoekers gebruik gemaakt van die informatiebron.

Minister, CultuurNet Vlaanderen startte in 2005 met de UiTdatabank. Ook in Nederland bestaat een vergelijkbare databank van het Nederlandse Uitburo. Aangezien de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland zeer intens is, en Nederlanders makkelijk naar Vlaanderen komen om een activiteit te bezoeken – omgekeerd gaat dat iets moeizamer –, stelde de Commissie voor het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland in 2007 voor dat beide databanken aan elkaar gekoppeld zouden worden. De beide instanties stonden daar niet vijandig tegenover. Toen aan Nederlandse zijde op een bepaald ogenblik investeringen moesten gebeuren aan de Nederlandse databank, drong de commissie er nogmaals op aan dat van de gelegenheid gebruik zou worden gemaakt om de systemen aan elkaar te koppelen. Helaas is dat niet gebeurd. Het is iets dat ook vandaag nog het overwegen waard is.

Minister, kunt u in het kader van de samenwerkingsverdragen en -verbanden die bestaan tussen Nederland en Vlaanderen met uw Nederlandse collega bekijken of een koppeling tot stand kan worden gebracht tussen de beide cultuurdatabanken?

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Voorzitter, het concept van Uitburo dateert niet van de afgelopen jaren. Het is een uitloper van eind jaren zestig. Het oude bureau in Amsterdam stamt uit de jaren zeventig. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Inderdaad, dat is iets van de hippies. Collega, ik sta natuurlijk helemaal achter uw vraag. De contacten tussen Nederland en Vlaanderen kunnen niet nauw genoeg zijn.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Een Uitburo in de stad Amsterdam heeft niet zomaar een passieve functie als uitstalraam van de culturele activiteiten, maar ook een actieve component. Men belt onder andere mensen op om te zeggen dat er goedkope tickets zijn. Vraag en aanbod – het spijt me dat ik hier in economische termen moet spreken – worden op elkaar afgestemd. Ik weet het, ik heb het over Amsterdam, over activiteiten binnen enkele vierkante kilometer. In welke mate kunnen de actieve en de passieve component hierbij betrokken worden?

Ik vind het buitengewoon hoe CultuurNet Vlaanderen draait. Het feit dat er 2 miljoen unieke bezoekers de site hebben bezocht, is buitengewoon goed. Hoe kunnen we dat meer activeren, afgezien van het feit dat Vlaanderen en Nederland op dat vlak moeten samenwerken?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, u weet dat sinds 2005 de UiTdatabank is uitbesteed aan CultuurNet Vlaanderen. Dat is ook een succes. Ik heb goed nieuws. U weet dat er een structureel overleg is tussen CultuurNet Vlaanderen en de Nederlandse tegenhanger, het Nederlands Uitburo (NUB). Er bestaat al heel lang een samenwerking en een uitwisseling.

Het NUB was van bij het begin betrokken bij de vernieuwing van de UiTdatabank. Beide waren vragende partij om samen te werken. Het klopt dat dat nu nog niet gelukt is, dat dat nog niet het geval is. Daar zijn twee redenen voor. Het oorspronkelijke budget van de Nederlandse overheid voor het NUB was gehalveerd. Een andere reden is dat men in Nederland naar een afstemming zoekt tussen verschillende organisaties, tussen de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer (VVV) Nederland, het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) en het NUB zelf. Men wil eerst die drie databanken op elkaar afstemmen. Pas dan zou men de stap kunnen zetten tot een afstemming met Vlaanderen. Het loopt daar een beetje stroef.

Ik heb nog ander goed nieuws. Nederland heeft ingezien dat men daarmee vooruit moet. De VVV heeft het Vlaamse bedrijf Ferranti uit Antwerpen aangetrokken om de databank van die drie organisaties in Nederland vorm te geven. En dat is nu juist de organisatie die de UiTdatabank Vlaanderen gestalte heeft gegeven. Die databank zal dus op dezelfde leest geschoeid zijn. Ze zal op het technologisch vlak en op het vlak van de informatica perfect kunnen samenvallen. De oplevering van het project wordt verwacht in de loop van 2010. Die afstemming zou dan perfect moeten kunnen lopen. Uiteraard wil ik ook dat er een afstemming is. Binnenkort zie ik mijn Nederlandse collega, minister Plasterk. Ik zal de zaak zeker met hem bespreken.

Mijnheer Arckens, ik vind ook dat die UiTdatabank een succes is. U vraagt of we nog een stapje verder kunnen gaan. Onze UiTdatabank is heel divers. Dat gaat van film tot kindervoorstellingen. Ik weet niet of het praktisch mogelijk is om mensen te laten opbellen. Het is wel zo dat de nieuwe UiTdatabank wat meer interactief is. Er kunnen meer teasers worden opgezet. Men is daar creatief mee bezig. Men bespeelt nu ook een aantal sociale netwerken. Men zet zaken op Facebook. Via Twitter probeert men mensen aan te trekken voor bepaalde evenementen. Ik wil die zaak gerust verder bekijken. Het leek me moeilijk om nog eens verder te gaan. Een ander mooi voorbeeld is SuperVlieg, dat ze mee ondersteund en uitgewerkt hebben. Ze zorgden voor activiteiten in gemeenten om jonge mensen te betrekken bij cultuur en hen te prikkelen om verder stappen te zetten naar initiatieven die werden genomen.

Ik zou niet zeggen dat ze niet actief bezig zijn. Ik denk echter niet dat ze mensen persoonlijk opbellen. Dat lijkt me een stap te ver.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, de problemen die u schetst zijn mij inderdaad bekend, ook het feit dat het beleid op afstand is waar ministers niet meteen greep op hebben.

Het doet me plezier dat u zegt dat u hierover met uw Nederlandse collega Plasterk wilt praten. Het komt me voor dat het met een minimale inspanning kan, het hoeft niet eens zo veel te kosten. Ik denk dat u daarmee in elk geval een heel concreet voorbeeld zou kunnen neerzetten van Nederlands-Vlaamse samenwerking, waarmee zowel u als uw collega zelfs eens mee zouden kunnen uitpakken, want het zou echt een heel mooi ding zijn.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Minister, ik dank u voor het bijkomend antwoord. Interactiviteit lijkt me meer gepast dan mensen opbellen en dergelijke. Mocht het in die richting verder gaan, ben ik zeer verheugd voor wat CultuurNet Vlaanderen betreft.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Voorzitter, ik zou graag mijn bijdrage leveren aan Gedichtendag. Ik heb gekozen voor een gedicht van Ramsey Nasr. Naast het feit dat het een ongelofelijk knappe man is, is het thema 'over de grens' heel erg toepasselijk. Hij is kind van Palestijns-Nederlandse ouders, hij is stadsdichter van Antwerpen geweest en vandaag is hij Dichter des Vaderlands in Nederland. Bovendien is het vandaag zijn verjaardag, het is dus een soort verjaardagscadeautje voor hem.

Ik heb een gedicht gekozen uit 'onze-lieve-vrouwe-zepelin'. Het gedicht werd geschreven naar aanleiding van de gesprekken die hij voerde met kansarmen in Antwerpen. Het gedicht werd aangebracht op de muur van het OCMW, de sociale diensten, en kijkt uit over een groot plein met terrassen. Van Nasrs stadsgedichten is dit wellicht het gedicht dat door de meeste Antwerpenaren het meest werd gelezen. Het gedicht heet 'een minimum'.

EEN MINIMUM

lees me dan
luister dan zacht
ik ben de muur
en muurvaste man
jarenlang zitten
mijn lief en ik stil
tegen dit plafond
van gitzwarte kas
en vanaf ons vel
begint de bodem
en daar is geen rek
om haar te omarmen
zij zit ertussen
ik zit eronder
en ja ik heb niks
jazekeer ik ben niks
maar godmiljaar
ik kan overleven
ik knok tot nu
de jaren rond
van beens af aan
tot aan mijn dood
zal ik tegen u
dit plafond
en alle ogen
in uw mond
opknokken
ik zal uit mijn pree
tevoorschijn komen
meewandelen onder haar
met mijn kansarme zon
en rondbazuinen
hier staan wij
klein en fier
lijk een mens
op een plein
en ik zou met u niet willen ruilen

ik zou er geld voor willen geven
om net als u
mezelf te zijn

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Idrissi.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de culturele hoofdsteden in Europa 2010

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, ik zal de traditie voortzetten, het is trouwens een mooie traditie. Ik heb het dichter bij huis gezocht.

Ik heb een gedicht gekozen van Paul Bogaert, een Vlaamse dichter, een mei '68'er – een beetje van mijn generatie dus. Een van zijn pleidooien gaat over het ondersteunen van het online publiceren van hedendaagse poëzie, om zo de Vlaamse literatuur in het taalgebied te verbeteren.

JE LEEST DIT NIET

Je leest dit niet, je leest dit wel
als het wellicht te laat is.
Héél ver van de wensenkermis
zit je dan ontнуuchterd thuis, van slag
of dood, van eigendom verlost.
De kans dat je dan bijstand
in de kleine letters vindt, is klein.
Laat staan dat je wordt aangeraakt.
Je hebt jezelf
akkoord verklaard met betrekking
tot lichaamsdelen zoals bepaald
in hun terugkeercontract

Voorzitter, dit was mijn poëziebijdrage. Ik kom nu tot de vraag.

Minister, we zijn een nieuw jaar begonnen, en een nieuw jaar betekent ook nieuwe culturele hoofdsteden in Europa. In 2010 gaat het om Essen in Duitsland, Pécs in Hongarije en Istanbul in Turkije. De Europese Unie zal een jaar lang het culturele leven van deze steden in de schijnwerpers zetten met heel veel activiteiten. Dat betekent ook dat er op cultureel vlak heel veel te gebeuren staat in deze steden.

Bijvoorbeeld in Istanbul gaat het om 'de stad van de vier elementen' of vuur, water, lucht en aarde. Het hele jaar door zullen er heel wat activiteiten georganiseerd worden op het gebied

van theater, fotografie, film, sport, modern design, beeldende kunsten, theater en muziek. Bijna elke dag valt er wat te beleven voor de kunstliefhebber.

De culturele hoofdsteden van Europa zijn een evenement waarbij wij Vlaanderen ook op de kaart kunnen zetten, zowel cultureel als artistiek, door een aantal projecten uit te werken. Minister, ik zou daarom graag van u willen weten welke rol Vlaanderen hierin wil en zal spelen. Zijn er projecten van Vlaamse kunstenaars in Brussel en in deze culturele hoofdsteden? Wie coördineert dat? Is er iemand op uw kabinet of op uw administratie die zich daarmee bezighoudt? Als er projecten zijn, welke financiële middelen staan daar dan tegenover? Krijgen we daar ook vanuit Europa ondersteuning voor?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Voorzitter, ik sluit me heel graag aan bij de vraag van de heer Yüksel. Met Istanbul heeft de Vlaamse Gemeenschap werkplaatsen, het ‘Platform Garanti Istanbul’, waarmee men een relatie kan opbouwen. Kunstenaars kunnen naar daar gaan in residentie en gesteund worden vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

Het is heel belangrijk om niet alleen op momenten dat een stad culturele hoofdstad is, te zorgen voor contacten, maar ze moeten ook duurzaam zijn. Ik verwijs hiervoor ook naar uw beleidsnota waarin duurzaamheid een van de belangrijke elementen is om een relatie op te bouwen met een aantal, wellicht prioritaire, landen, want het is onmogelijk om dat met alle landen met een culturele hoofdstad te doen.

Tijdens de bespreking van de begroting heb ik er al op gewezen dat er voor het onderdeelje ‘internationaal budget’ heel weinig over is. Hoe zullen we dit kunnen doen, gezien de heel beperkte budgettaire middelen die er vandaag zijn?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, collega’s, ik sluit me helemaal aan bij de vraag van mijn collega, maar het deed me aan het volgende denken.

Er is in het Kunstendecreet een limiet ingebouwd bij reguliere subsidies van meer dan 300.000 euro. In dat geval kan men geen extra middelen krijgen voor internationale cultuurprojecten. Het is heel moeilijk om dat te definiëren, want moet het nu in de enveloppe zitten of beter niet? Hoe dan ook zijn dit soort uitnodigingen of coproducties of internationale festivals meestal zaken die niet gekend zijn op het moment dat een organisatie een beleidsplan schrijft. De organisatie kan dat niet inschatten. Meestal kan de uitnodiger bij grote producties niet alle kosten betalen. De uitwisseling van Vlaamse kunstenaars met het buitenland is erbij gebaat als wij wat steun kunnen geven, bijvoorbeeld tussenkomen in de reiskosten. Ik zeg niet dat het decreet wel of niet deugt. Ik deel die bekommernis. Het is belangrijk dat we het mogelijk maken voor Vlaamse topkunstenaars dat ze, als ze worden uitgenodigd, kunnen deelnemen aan bijzondere gelegenheden.

We hebben een ongelooflijk potentieel aan mensen met kwaliteiten. De Vlaamse identiteit is het best gediend met onze culturele rijkdom. We moeten die uitdragen bij het erfgoed en in de hedendaagse kunst.

De voorzitter: Zelfs de interventies worden poëtisch.

De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: De heer Yüksel stelt een bijzonder terechte vraag. In Duitsland, Hongarije, Tsjechië, Slowakije en Oostenrijk hebben we Vlaamse vertegenwoordigers. Worden zij momenteel ingeschakeld in het thema dat de heer Yüksel aanhaalt? Kunnen zij daarin een rol spelen?

Ik lever ook een bijdrage aan de Gedichtendag. Naar jaarlijkse gewoonte doe ik dat met een zelfgeschreven gedicht. Ik probeer dit jaar vanuit Cultuur een link te leggen naar Natuur, net zoals de minister in haar beleidsnota. Mijn gedicht gaat over een hond. Onze samenleving

dwingt mensen vaak om zichzelf voorbij te hollen. De lat ligt voor veel mensen in Vlaanderen bijzonder hoog. Ze moeten grenzen verleggen. Soms vraag ik me af of wij in het parlement voldoende tijd vrijmaken voor fundamentele keuzes over onze samenleving.

EEN EENZAAM VERDWAALDE NIEMANDSHOND

loopt stil door plassen die de regen baarde.

Doelloos doolt hij in het rond,

donker ploegt hij door de aarde.

Hij zoekt naar licht dat hij nooit vond,

zwart is wat hij vergaarde.

Hij haast zich naar nergens.

De voorzitter: Zeer mooi.

Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Yüksel, het voeren van de titel Europese culturele hoofdstad biedt inderdaad veel voordelen. Je kunt er heel wat uit halen. Het is een unieke opportuniteit om een jaar lang de culturele scène van een stad in al haar facetten onder de internationale aandacht te brengen. We hebben goede voorbeelden in Vlaanderen: Antwerpen, Brussel en Brugge in 2002. Ook die steden hebben unieke kansen gekregen en plukken er nu nog de vruchten van.

Vooraf geef ik even een nuance. Als Europa een culturele hoofdstad aanduidt, krijgt die stad subsidies, maar het is niet zo dat andere landen die initiatieven nemen in die stad subsidies krijgen.

Werden er met de drie culturele hoofdsteden contacten gelegd om Vlaamse kunstenaars op te nemen in hun programma? Vanuit de overheid of het departement is daaraan niet actief gewerkt. Dit wordt overgelaten aan onze kunstinstellingen zelf. Dat is altijd al zo geweest. Wel heeft bijvoorbeeld in Istanbul de consul-generaal heel wat initiatieven genomen. In Hongarije is dat de Vlaamse vertegenwoordiger geweest. Zij spelen effectief een rol en krijgen ook de opdracht om contacten te leggen, mijnheer Delva.

Persoonlijk denk ik dat ons departement en onze agentschappen hierin een meer proactieve rol zouden moeten spelen. Ik neem dat zeker mee. Uiteraard blijven het dan nog de organisaties die autonoom beslissen of ze iets mee in het programma stappen.

Er is een heel concrete activiteit: de Vlaamse kunstenaars Emiel Hoorne en Johan Tahon zullen in Istanbul in het najaar een tentoonstellingsproject opzetten. Johan Tahon zal tevens een kunstwerk in situ realiseren in het consulaat-generaal in Istanbul. Daarnaast zijn er contacten tussen kunstinstellingen op het vlak van podiumkunsten, onder andere voor Essen. Gisteren hebben we zelforganisaties gehoord die er actief bij betrokken zijn en initiatieven opzetten in het kader van de culturele hoofdsteden.

Mijnheer Yüksel, u vraagt of de Vlaamse Gemeenschap zelf projecten zal opzetten in deze culturele hoofdsteden. Deze initiatieven zijn niet gepland. Dit sluit niet uit dat er vanuit de sector initiatieven worden opgezet. De ervaring leert dat de Vlaamse culturele actoren en hun collega's uit de titelvoerende steden elkaar veelal spontaan vinden. Ik moet echter vaststellen dat het resultaat dit jaar bijzonder mager uitvalt.

Gelukkig worden onze kunstorganisaties wel door andere buitenlandse programmatoren gevraagd en zijn ze sterk aanwezig op de buitenlandse podia. Ik denk aan het Maltafestival

deze zomer in Polen. Dat staat volledig in het teken van de Vlaamse podiumkunsten. Zo is er ook de aanwezigheid van Vlaamse kunstenaars en theatermakers op het festival van Avignon. Tien stripauteurs zullen aanwezig zijn op het stripfestival van Angoulême. Als kers op de taart heeft Guy Casiers, artistiek directeur van het Toneelhuis, de opdracht gekregen van de Scala in Milaan om De Ring van Wagner te regisseren in co-productie met de Staatsoper van Berlijn. Dat is een prachtig initiatief. We zijn internationaal heel actief, en we moeten daar fier op zijn.

Er is in 2010 voorzien in een budget voor internationale culturele samenwerking van 992.000 euro en een budget van 377.000 euro voor internationale projecten in het kader van het Kunstendecreet. Het budget wordt momenteel ingevuld op basis van de voorstellen die ingediend worden en positief beoordeeld worden.

In de toekomst wil ik steeds meer op een proactieve manier invulling geven aan het internationale cultuurbeleid, en de ad-hocbenadering die nu vooral wordt gehanteerd verlaten. Maar u weet dat de budgettaire ruimte voor 2010 beperkt is. Naar aanleiding van de bespreking van de begroting heb ik al gezegd dat ik hoop dat die de komende jaren kan stijgen. Er lagen heel wat zaken vast, verankerd in al genomen beslissingen. De ruimte om te besparen was heel beperkt. Dat is daarvan het resultaat. Dat neemt niet weg dat er dit jaar nog wel wat bijkomende middelen kunnen zijn. Ik denk aan middelen van de Lotto. Als er daardoor echt waardevolle internationale initiatieven uit de boot zouden vallen, kunnen we daar wel een oplossing voor zoeken.

Met betrekking tot uw vraag, mijnheer Yüksel, of wij hier een coördinerende rol opnemen om tot een proactief beleid te komen, is het belangrijk een soort structureel overleg met verscheidene actoren te plannen. Ik denk aan Toerisme Vlaanderen, Vlaanderen Internationaal en Flanders Investment & Trade. Ik zal het departement opdragen om een coördinatie-regie voor te stellen om tot een betere afstemming te komen.

Er is niet voorzien in een specifiek apart budget voor de promotie van de culturele hoofdsteden in Vlaanderen. En dit vanuit de filosofie dat het vooral de bedoeling is dat die steden zelf, met de Europese middelen die zij krijgen, actief een campagne opzetten en zichzelf promoten in andere Europese landen. Het is dus veel opportuener om geld uit te trekken voor Vlaamse initiatieven die wij kunnen promoten in die steden. Beter dat dan omgekeerd: die culturele hoofdsteden hebben toch al exposure doordat ze aangeduid zijn. Ik ben er geen voorstander van om Vlaamse middelen te investeren om deze steden hier te promoten.

Communicatie- en promotiecampagnes voor de titelvoerende steden worden gewoonlijk door die steden zelf opgezet. Dat wordt meestal door de toeristische diensten en diplomatieke of culturele vertegenwoordigingen getrokken.

Het systeem van de werkplaatsen werkt zeer goed. We merken dat we veel meer vragen hebben dan dat er aanbod is. In Istanbul staat dat op dit moment in het teken van het feit dat die stad nu culturele hoofdstad is. Er zijn altijd veel meer aanvragen voor die residenties dan dat wij in het buitenland mogelijkheden hebben.

Mijnheer Caron, met betrekking tot het Kunstendecreet is het inderdaad een vaststelling dat dat een van de voorwaarden is. Als wij op een bepaald ogenblik vanuit de meerderheid in het parlement denken dat dit in een of andere richting moet worden bijgestuurd, dan kan daarover worden nagedacht, maar ik vind dat de lijn zoals hij nu is uitgetekend op het eerste gezicht niet negatief is. Ik ben er dus niet voor gewonnen om dat stukje van het Kunstendecreet te veranderen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Dank u, minister, voor het uitvoerige antwoord. Ik heb nieuwe elementen meegekregen.

Ik wil iets rechtzetten in verband met mijn vraag over de promotie in het kader van de culturele hoofdsteden. Het gaat vooral om de promotie van Vlaamse kunst en cultuur in het kader van die drie hoofdsteden. Dat moet duidelijk zijn.

Ik ben blij dat u voor de internationale positionering van de Vlaamse cultuur en de Vlaamse kunsten naar een meer structurele verankering wilt gaan en dat u wilt afstappen van een ad-hoc-aanpak. Wij hebben er baat bij dat die zaken op een structurele manier gebeuren. Zo kunnen wij daar duurzaam en op een langere termijn aan werken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik kan vrede nemen met uw antwoord, maar uw budget voor internationale werking is natuurlijk danig ingekrompen. Uw intentie om proactief te werken, die ik natuurlijk graag deel, komt zeer sterk onder druk. Er is bijna geen budget. Er liggen al zoveel zaken vast dat er geen ruimte is om een proactief beleid te voeren. Ik roep dus op om in dat beleid met betrekking tot de internationale festivals en activiteiten een voldoende budget te hebben om de Vlaamse aanwezigheid op die podia en in die tentoonstellingsruimten te garanderen.

Weet u of in het Kunstendecreet dat plafond moet worden losgelaten of niet? Ik wil daarover vandaag liever geen definitieve uitspraak doen. Ik wil wel dat het geen rem mag zijn. Dat mag geen beletsel zijn om internationaal te werken. Dat zou pas een beknotting zijn van de artistieke uitstraling van Vlaanderen.

Het is geen breekpunt. Het is trouwens een vrij jonge beslissing. Wij moeten dat monitoren, samen met de beschikbaarheid van het internationale budget, en bekijken of dat grote hinderpalen zijn en hoe een en ander evolueert. Ik hoop oprecht dat u volgend jaar internationaal wat meer ruimte krijgt.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, dank u voor uw ruime antwoord. Ik heb begrepen dat u voor duurzaamheid kiest en dat u proactief wilt werken. Maar wij hebben daar een budgetprobleem. Dat beseft u zelf ook.

Ik wil nog een laatste opmerking maken over de Europese culturele hoofdsteden. Ik weet dat Mechelen in de running was, maar blijkbaar is dat vandaag niet meer zo. Ik maak nu de losse bedenking dat het interessant zou kunnen zijn dat de Vlaamse Gemeenschap, op het moment dat een Vlaamse stad zich kandidaat stelt, dat mee ondersteunt. Misschien gebeurt dat al. Zoals de heer Yüksel zegt, kun je zodra je culturele hoofdstad bent alle Vlaamse kunstenaars laten zien, wat een heel groot effect heeft op het toerisme. Dat zijn allemaal troeven waar Vlaanderen mee van kan profiteren als een Vlaamse stad mee culturele hoofdstad is.

Minister Joke Schauvliege: Dat gebeurt. Kandidaten worden ten volle ondersteund en gepromoot. Er is daar ook een afspraak met een beurtrol. Nu is Mons in de running. Er is nu een kandidaat-stad uit Wallonië.

De verdeling van de budgetten is goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Als er alternatieve voorstellen zijn, waar die budgetten dan wel moeten worden gehaald, dan sta ik daar open voor.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Zijn er nog poëtische bijdragen?

De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, de traditie van deze commissie wil dat op Gedichtendag een gedichtje wordt gebracht door de mensen die spreken bij een van de vragen. Ik had geen uiteenzetting gepland en dus ook geen gedicht. Maar vermits de heer Dehandschutter ook een

gedicht heeft gebracht, ben ik zowat de enige die er geen had. Daarom heb ik in mijn hoofd naar een klein gedichtje gezocht.

De gedichten die ik vandaag heb gehoord, waren allemaal nogal zwaar op de hand. Het was geen luchtig werk. Ik heb dan ook niet de eruditie van collega's als de heren Caron en Arckens. Ik koos voor een eerder luchtig gedichtje van René De Clercq.

René De Clercq is geboren in Deerlijk in 1877 en in 1932 gestorven in Nederland. Hij was een Vlaams dichter en componist, maar ook een politiek activist. In 1914 ontvluchtte hij Vlaanderen bij de inval van de Duitsers. Halverwege zijn verblijf in Nederland sloot hij zich dan toch aan bij het activisme. René De Clercq schreef heel wat gedichten, soms zware gedichten over zijn liefde voor Vlaanderen. Maar wat mensen vaak niet weten, is dat hij ook luchtig werk maakte.

Het volgende gedichtje ligt mij na aan het hart omdat het in 1999 het geboortekaartje sierde van mijn eerste dochter.

ROOD PIOENEKE

Rood pioeneke,
lief kapoeneke,
ei, daar ligt ge losgespeld,
vro te wroetelen,
hoog te voetelen,
klaar van leute en klein geweld.

De heer Philippe De Coene: Ik heb het zelf niet over de grens gezocht, maar vlakbij de grens. Kortrijk is een stad die, net als haar inwoners, bij velen dubbele gevoelens oproept. Dat blijkt ook uit het gedicht van Luuk Gruwez. Hij is van de streek, maar heeft ondertussen politiek asiel aangevraagd en gekregen.

KORTRIJK

Kom, lieve bommen, val op Kortrijk.
Niet omdat ik daar ontstond
tussen Walle en station,
uitgerust om op te krassen,
maar daar in Kortrijk wezens wonen
met trage tranen en met snelle winden,
muffer dan – eertijds – het rotend vlas
in het gouden water van de Leie.
En daar in Kortrijk mannen wonen
met schuine moppen, met centen die kloppen
in hun te diepe, haast diepzinnige zakken.
Kom, lieve bommen, donder neer, verpletter Kortrijk.
Maar spaar de kinderen van Stella Maris,

de sullen van de Pottelberg,
de hoeren van de Papenstraat.
En o, voordat ik het vergeet,
spaar ook mijn tante en de haren.
Spaar toch vooral mijn malle nicht
die dertig is en aan een telraam zit
en telt en telt en nooit iets vindt dat klopt.
Kortom, spaar Kortrijk maar.

De heer Bart Caron: Ik heb nog één gedichtje. We mogen toch een beetje chauvinistisch zijn – niet alles wat uit onze streek komt, is slecht.

Ik lees een kort stukje uit de bundel ‘Gras dat verder groeit’ van Jozef Deleu. Hij schreef die bundel enkele jaren geleden, toen hij zeer ernstig ziek was. Hij werd behandeld voor een ernstige kanker. Hij schreef voor deze bundel een puntige combinatie van proza en poëzie. Hij hield enkel het essentiële over. Al de rest is uit die tekstjes en gedichten weggefilterd.

Ik vond een gedichtje dat zeer toepasselijk is voor de politiek. Ik vond dat wij onszelf op Gedichtendag eens zeer relativerend in de spiegel mochten bekijken.

HOOGMOED

Hoogmoed is het watermerk van de bescheidenen.

Meer dan eens heb ik ‘bescheidenen’ erop betrappt dat zij als sprekers van de dag achterin de zaal bleven staan.

De voorzitter moest hen uitnodigen om naar voren te komen. Dat gebeurde onder algemene belangstelling.

Traag, met licht gebogen hoofd schoven zij dan naar hun voorbehouden plaatsen.

Als je ze daar plagend op wees, graptten ze dat ze van nature verlegen waren, plattelanders die ertegen opzagen om onder de mensen te komen.

Ik ben mild voor de ijdeltuiten die, wetend dat ze verwacht worden, vanzelf op de mesthoop gaan staan.

■